

El preu de la llengua

DE QUÈ CAL ENROGIR?

Encara que una mica tard arriba a aquestes pàgines el debat sobre la pulcritud del llenguatge, de la mà d'un escriptor i lingüista tan prestigiós com Joan Baptista Xuriguera. La seva opinió s'arreglera amb la visió majoritària a la seva generació que parteix de la creença que «el teatre és una escola»: és una opinió que no tothom comparteix, si més no. No m'embrancaré a donar definicions de coses tan indefinibles com què ha de ser la literatura, el teatre o el cinema, en primer lloc perquè crec que poden ser i són moltes coses alhora i abans que res reflex de la vida, d'una faceta de la vida i que cadascú —autor, directors, actors...— hi pot potenciar diferents aspectes segons les seves actituds i finalitats. El fet és que —per més tòpic i excusa que sembli— al nostre país hem passat més d'una època de total manca de llibertat i potser per això ara es manifesten amb més cruesa o sobten més certs aspectes d'aquesta realitat o l'exercici de la llibertat de creació. No sé si aquestes polèmiques s'han produït recentment en altres països, potser fa temps sí. A casa nostra no hi havia l'oportunitat de provocar-les fins fa ben poc.

He parlat de generacions i amb això no vull fer cap exclusió o desautorització ni molt menys donar lliçons de llibertat d'expressió a una personalitat tan clara de patriota, lluitador exiliat i home de lletres: però aquesta actitud de no acceptació de tantes coses naturals, aquesta distanciació de la joventut, aquesta intenció pedagògica noble, però depasada, ens és molt coneguda.

El nostre poble, vulgues o no, és bastant malparlat i, en canvi, té una àmplia capa generacional i social que continua tenint un poder decisiu en el món de la cultura, de la política, del que queda de l'economia que ha donat molta importància a les formes i moltes vegades s'ha quedat en les formes i li han servit per donar-se una capa de dignitat i superioritat. Però sobretot, i pel que fa al tema de la llengua catalana, s'ha distingit per una idealització esterilitzadora. La nostra llengua ha de servir per a tot i ha de reflectir totes les tendències i totes les capes de la societat i això ho ha fet sempre, encara que per la pudibundesca més o menys farisaica o per la censura tan prolongada no n'hàgim vist mostres escrites o escenificades en la proporció deguda.

La generació més jove i també membres de generacions anteriors més realistes, més oberts ho han vist així. Si

haig de triar entre la Lliga del Bon Mot i en Quim Monzó, em quedaré sense dubte amb aquest darrer.

El que sí que és preocupant —cal reconèixer que també en parla el senyor Xuriguera, però molt menys— és la total manca de preparació lingüística no solament de la majoria de locutors i periodistes sinó dels que elaboren els textos dels doblatges on —amb mots més o menys gruixuts o sense— es deixen anar els disbarats més encandalosos al costat de mots i expressions increïbles en el llenguatge oral per la seva artificiositat. I sobretot la irresponsabilitat de tota mena de «responsables» des de les més altes instàncies institucionals públiques i privades que han muntat amb tanta frivolitat les plantilles de les emissores de ràdio i televisió que, ben minoritàriament, s'expressen en català. I encara, darrerament, veiem com aquesta inseguretat en la llengua es manifesta també en els mitjans escrits, des del diari *Avui* fins als llibres de determinades editorials. De tot això sí que ens cal enrojolar-nos i encara més de l'estancament de la pretesa «normalització» que no ha donat gaires passes des de les primeres i ja farà deu anys que va morir el dictador. Més que una Catalunya neta hem de voler uns Països Catalans retrobats amb la seva llengua i que hi visquin, hi treballin, s'hi barallin i si convé maleeixin en català: la resta és l'opció de cadascú.

ERNEST SABATER I SICHES

foto: MONTERRAT MANENT